

## Varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelma

**Yksikkö:** Kyyhkylän henkilökuntayhdistys ry:n päiväkoti

Vuosisuunnitelma laaditaan lokakuun loppuun mennessä, jonka jälkeen se lähetetään varhaiskasvatusjohtajalle hyväksyttäväksi

Vuosisuunnitelma on käsitelty yksikössä 29.10.2018

### **Yksikön toiminta-ajatus ja/tai painopistealue, joka pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman arvoperustaan ja oppimiskäsitykseen**

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvoperustan lisäksi päiväkotimme toiminta pohjautuu omassa yksikössämme määriteltyihin arvoihin ja toimintaperiaatteisiin, joita ovat turvallisuus, lämpö ja välittäminen, yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä avoimuus ja luottamuksellisuus. Arvot näkyvät toiminnassamme esimerkiksi vahvana yhteisöllisyytenä ja aitona kasvatustuon jakamisena perheiden kanssa. Pienen päiväkotimme vahvuuksia ovat myös lasten aito yksilöllinen kohtaaminen ja henkilökunnan yhteinen vastuu kaikista lapsista ryhmään katsomatta. Painopistealueitamme ovat ihanteellisen sijaintimme ansiosta luontoon liittyvä kokemuksellinen kasvatustuon ja liikuntakasvatustuon, johon Kyyhkylän ympäristö ja kuntoutuskeskus antavat hyvät mahdollisuudet. Varhaiskasvatussuunnitelman oppimiskäsitys perustuu vuorovaikutuksellisuuteen, lapsen uteliaisuuteen ja kokonaisvaltaiseen oppimiseen. Tämä näkyy yksikössämme esimerkiksi vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittamisessa jokapäiväisissä tilanteissa sekä erillisillä ohjatuilla aiheeseen liittyvillä tuokioilla (esim. Askeleittain-tuokiot, Molli-tunnekasvatustuonaineisto). Päivittäisessä toiminnassamme lapsi on aktiivinen toimija, jota kannustetaan kokeilun ja oivaltamisen kautta oppimaan omalle kehitystasolleen kuuluvia asioita. Leikki on vahva tekijä kaikessa toiminnassamme, sen kautta lapsi oppii asioita, toteuttaa itseään, harjoittelee vuorovaikutustaitoja sekä käsittelee ympäristöään.

### **Kuvaa keskeiset toimintatavat ja käytänteet yksikössäsi**

#### **Leikkiä edistävät toimintatavat ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri**

Leikin avulla lapsi hahmottaa ympäristöään ja oppii sosiaalisia taitoja. Kyyhkylän päiväkodissa on hyvät tilat leikkiä varten sekä mahdollisuus jakaa lapsia pienempiin leikkiryhmiin. Leikkivälineet ovat monipuoliset niin sisällä kuin ulkona ja välineistöä pyritään päivittämään tarpeen vaatiessa. Aikuiset ovat leikkitalanteissa mukana joko mukana leikkien ja leikkiä rikastuttaen tai havainnoiden leikkiä.

Lukuvuoden aikana käytämme Tuomenkukkien ryhmässä (3-5 -vuotiaat) leikkipari-menetelmää, jossa lapset jaetaan leikkipareiksi niin, että parit ja leikit vaihtuvat viikottain. Tavoitteena on tukea lasten ystävyys-suhteita, eri-ikäisten lasten yhteisleikkejä sekä uusiin leikkeihin tutustumista. Tammenterhojen ryhmässä (1-2 -vuotiaat) harjoitellaan leikin perustaitoja yksinleikin ja rinnakkainleikin kautta yhteisleikkiin. Lisäksi harjoitellaan esimerkiksi jakamista ja toisten

leikkirauhan kunnioittamista. Tammenterhojen ryhmässä on otettu käyttöön säännölliset teemaleikkipäivät, joissa tutustutaan ohjatusti erilaisiin leikkivälineisiin ja leikkeihin. Aikuiset rikastuttavat lasten leikkiä keskustellen ja mukana leikkien.

Päiväkotimme on pieni ja täällä on lämpimät ja hyvät välit vanhempien ja työntekijöiden välillä. Pidämme tärkeänä erilaisia vuorovaikutustilanteita, niin lasten ja kasvattajien välillä, kuin vanhempien ja kasvattajien välillä. Kiinnitämme aktiivisesti huomiota siihen, että päiväkodissamme on hyvä työilmapiiri. Tämän toteutumiseksi meillä on toimivat palaverikäytännöt sekä tiimien suunnittelupäivät. Vanhempien kanssa olemme vuorovaikutuksessa joka päivä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa ja olemme aina valmiita antamaan aikaa vanhempien kanssa keskustelulle. Vasukeskustelut antavat myös oivallisen maaperän yhteistyöhön vanhempien kanssa ja keskustelussa kuullaan myös lapsen puheenvuoro.

## **Lasten osallisuuden edistäminen arjessa**

Osallisuutta on lapsen kuulluksi tuleminen ja vaikuttaminen omiin asioihin heidän ikätasonsa huomioiden. Päiväkodissamme annetaan aikaa ja tilaa lasten toiveille ja niiden toteuttamiselle. Tavoitteena on myös miettiä yhdessä lasten kanssa, kuinka toiveet ovat toteutuneet. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa toiminnan suunnitteluun. Alle kolmevuotiaiden kohdalla aikuisen sensitiivisyys ja läsnäolo on erityisen tärkeää, koska lapsi ei vielä välttämättä osaa sanallisesti ilmaista omia mieleipiteitään ja ajatuksiaan. Alle kolmevuotiaiden ryhmässä ollaan tämän vuoksi osallistettu vanhempia kertomaan lastensa lempileikkejä sekä mahdollisia toiminta- ja teematoiveita. Tällä tavoin olemme saaneet arvokasta tietoa sekä vanhempien näkemyksiä ja ideoita toimintamme sisältöön liittyen. Alle kolmevuotiaiden ryhmän toiminta perustuu sekä kasvattajien ideoimien että vanhempien palautteiden kautta saatujen toiveiden mukaisesti teemaviikkoihin (kuten kotieläimet, muumit, syksyn sato).

Lasten osallisuutta on myös omista ja päiväkodin tavaroista huolehtiminen ja esimerkiksi niiden yhdessä sovitussa järjestyksessä pitäminen. Tätä teemmekin arjessamme joka päivä lapsen ikätason mukaisesti. Osallisuutta opitaan yhdessä tekemällä ja pyrimme pitämään arjen kiireettömänä, jotta lapset pääsevät harjoittelemaan erilaisia taitoja rauhassa, kuten pukemista, ruokailua tai lelujen järjestelyä paikoilleen. Päiväkodin ympäristöä muokataan niin lasten toiveiden mukaan, kuin aikuislähtöisestikin. Yhdessä tekemällä saamme osallisuutta näkyville ja lapset huomaavat, että heidän mielipiteensä ja panoksena vaikuttavat asioihin.

## **Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen**

Kyyhkylän päiväkodissa jokainen työntekijä ja asiakas kohdataan yksilönä ja jokaisella on oikeus olla omanlaisensa. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta ja jokaisen kokemusmaailma on meille tärkeä. Henkilöstön tärkeä tehtävä onkin luoda moninaisuutta arvostava ilmapiiri jossa niin vanhempien, lasten kuin henkilökunnankin mielipiteet ja toiveet otetaan huomioon. Moniammatillisessa työyhteisössä jokaisen rooli on tärkeä osana hyvää kasvatusyhteisöä.

Varhaiskasvatuksen sukupuolisensitiivisyyteen kiinnitetään huomiota päiväkodissamme. Lapset kohdataan yksilöinä, sukupuolen ohella huomioidaan lapsen yksilölliset luonteenpiirteet ja mieltymykset sekä lapseen ja hänen perheeseensä liittyviä muita tekijöitä. Päiväkodin arvojen (turvallisuus, lämpö ja välittäminen, yksilöllisyys/tasa-arvoisuus, avoimuus ja luottamuksellisuus)

merkitystä ja tarkoitusta tarkastellaan säännöllisesti henkilöstön palavereissa ja pohditaan miten arvot näkyvät päivittäisessä toiminnassa. Arvoistamme yksilöllisyys/tasa-arvo toteutuu esimerkiksi niin, että lapsi saa tehdä valintoja riippumatta sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista syistä.

Päiväkodissamme lapset saavat aikuisen huomion jokapäiväisessä toiminnassamme ja tällä turvaamme lasten keskinäisissä suhteissa, että jokainen tuntee olevansa tasa-arvoisessa asemassa ja ilmapiirimme on turvallinen ja hyväksyvä jokaista kohtaan. Sukupuolisensitiivisyyttä voidaan esimerkiksi toteuttaa ryhmässä niin, että emme puheissamme ja toimissamme tuo esille stereotyyppisiä sukupuolirooleja. Tämä toteutuu esimerkiksi niin, että jokainen leikki on kaikille avoin. Haluamme tukea lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella.

## **Kulttuurisen moninaisuuden, ilmaisun ja kielitietoisuuden huomioimisen käytännöt**

Kulttuuriseen monimuotoisuuteen kasvaminen alkaa oman kulttuurin tuntemisesta. Suomalainen kulttuuri ja oman alueemme kulttuuriset ominaisuudet tulevat eleyksi lasten kanssa arjessa sekä erilaisten juhlien, tapahtumien ja teemaviikkojen yhteydessä. Omien kulttuuristen toimintatapojemme rinnalla tuomme esiin erilaisia muiden kulttuurien tapoja esimerkiksi ruokailuun tai pukeutumiseen liittyen. Muita kulttuureja tehdään tutuiksi myös Aistiseikkailu-materiaalin avulla sekä aiheeseen liittyvällä teemaviikolla.

Suomen kielen monipuolisen ja lasten kielellistä tietoisuutta vahvistavan käytön lisäksi herättelemme lasten kiinnostusta eri kieliin esimerkiksi lauluilla ja loruilla.

Käytämme 4-5 -vuotiaiden pienryhmässä Jänistarinat - ymmärtävän kuuntelemisen ohjelmaa (NiiloMäki-instituutti). Jänistarinat on päiväkotien ja kotien yhteiseen käyttöön tarkoitettu yhden lukuvuoden kestoinen kuullun ymmärtämisen taitojen kehittämisohjelma. Ohjelman ensisijaisena tavoitteena on johdonmukainen ja pitkäjänteinen kuullun ymmärtämisen taitojen kehittäminen sellaisilla lapsilla, joilla on puutteita kielellisten taitojen kehityksessä. Lisäksi ohjelman tarkoituksena on tukea kaikkien 4-5 -vuotiaiden lasten kuullun ymmärtämisen taitojen kehittymistä.

Kielellisten pulmien tukemiseen käytämme syys- ja kevätlukukaudella toteutettavaa kymmenen kerran kielipajaa 3-5 -vuotiaille.

Tammenterhojen ryhmässä (1-2 -vuotiaat) ilmaisua ja kielitietoisuutta kehitetään esimerkiksi kielijumpan, satuhieronnan sekä loruja ja laulujen avulla. 1-2-vuotiaiden ryhmässä otetaan käyttöön Juttele mun kaa -materiaali, joka on tarkoitettu 0-3-vuotiaiden lasten esikielellisen ja varhaisen kielenkehityksen tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Juttele mun kaa -materiaali (Mirva Kylmäkorpi, 2018) on toiminnallisen oppinäytetyön tuotos.

## **Lasten hyvinvoinnin sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen**

Lasten hyvinvointiin liittyy ensisijaisesti lapsen oikeus terveelliseen elämäntapaan, kuten terveelliseen ravintoon, liikuntaan ja päivälepoon. Myös oikeus kiireettömään ja keskittymistä mahdollistavaan ympäristöön kuuluu lapsen hyvinvoinnin edistämiseen. Kiireetön ja lapsen omaa tahtia kunnioittava ilmapiiri antaa tilaa oppimiselle ja oivaltamiselle.

Lasten turvallisuutta ja hyvinvointia päiväkodissa edustaa lapsille konkreettisesti turvallisen ympäristön lisäksi se, että päivärytmi on pääsääntöisesti aina sama ja selkeä. Tästä pyrimme pitämään päiväkodissamme kiinni, mutta toisinaan arki kuitenkin muuttuu ja on erikoispäiviä. Silloin aikuisten tehtävä on huolehtia siitä, että ilmapiiri säilyy lapsille turvallisena ja päivän tapahtumat selvitetään lapsille kuvin ja sanoin mahdollisimman tarkasti.

Päiväkodissamme ei sallita kiusaamista missään muodossa ja siihen puututaan välittömästi. Vanhemmille kerrotaan tapahtuneesta ja mietitään yhteisiä ratkaisuja. Huomioidaan, että kiusaamista on monenlaista: fyysinen (esim. lyönti, kampitus, hiekan heittäminen), sanallinen (haukkuminen, lällättäminen) sekä psyykinen (selän takana puhuminen, ilveily, manipulointi, ulkopuoliseksi jättäminen) kiusaaminen. Ennaltaehkäisemme kiusaamista tekemällä yhdessä ryhmän säännöt ja keskustelemme aiheesta.

Päiväkodissamme on käytössä MiniVerso -päiväkotisovittelu menetelmä.

Päiväkotimme tukee ystävyyssuhteita, jotta kaikki olisivat kavereita keskenään ja ketään ei jätetä ulkopuolelle, tästä esimerkkinä leikkiparikäytäntö. Avoimuus on meille tärkeä työkalu, ja opetamme lapsillekin, ettei salaisuuksia ole henkilökunnan ja vanhempien kesken.

Päiväkotimme vahvuus on aidosti läsnä olevat aikuiset, jotka ovat innostuneita ja kiinnostuneista työstään. Pidämme yllä selkeitä rajoja ja sääntöjä ja tarjoamme paljon syyliä ja hellyyttä niin pienille, kuin isommillekin lapsille.

## **Toimenpiteet ja käytännön toimet, joilla oppimisympäristöjä kehitetään yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän kiinnostuksen kohteita, taitoja ja tarpeita vastaavaksi**

Päiväkotimme on fyysisenä oppimisympäristönä erilaisia tiloja tarjoava ja lapsille turvallisesti tehty. Lelut, pelit ja muut tarvikkeet ovat mahdollisimman hyvin lasten saatavilla. Aikuiset huolehtivat sosiaalisen ja psyykkisen oppimisympäristön turvallisuudesta ja avoimuudesta, jotta jokainen lapsi voi tuoda esiin tarpeitaan ja mielenkiinnon kohteitaan. Esillä olevat lasten työt kasvattavat lasten osallisuuden tunnetta ja osaltaan vahvistavat lapsen itsetuntoa.

Päiväkodin piha ja sitä ympäröivä luonto tarjoavat virikkeellisen ja kaikkia aisteja ruokkivan oppimisympäristön. Vierailut Kyyhkylän kuntoutuskeskukseen monipuolistavat lasten vuorovaikutuskokemuksia sekä antavat mahdollisuuden eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten kohtaamiseen. Käytämme Kyyhkylän kuntoutuskeskuksen liikuntasalia viikoittain. Ulkona liikkumiseen hyvän mahdollisuuden tarjoavat päiväkotia ympäröivät metsät, joissa on luontopolkuja laavuineen sekä pellot, joihin saamme talvisin hiihtoladut.

Aikuisten kiinnostus ja valmius vastata lasten kysymyksiin, ihmettelyyn ja mielipiteisiin antaa pohjan fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti toimivan oppimisympäristön luomiselle. Yhteistyössä lasten kanssa oppimisympäristö saadaan jokaiselle lapselle juuri hänen tarvitsemiaan virikkeitä tarjoavaksi tai mahdollisiin tuen tarpeisiin vastaavaksi.

### **Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön toteuttamistavat ja huoltajien mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin**

Päiväkodissamme pidetään kiinni käytännöstä, että jokainen lapsi otetaan aamulla vastaan henkilökohtaisesti ja saatetaan iltapäivällä kotiin henkilökohtaisesti. Samalla vaihdetaan vanhemman kanssa kuulumisia ja keskustellaan lasta koskevista asioista. Samalla vanhemmat voivat esittää ajatuksiaan ja ideoitaan toimintaamme liittyen.

Syksyisin järjestettävissä vanhempainilloissa järjestämme aina ryhmäkeskusteluja, joissa vanhemmilla on mahdollisuus yhdessä jutella lapsiperheen arjesta ja päiväkotiin liittyvistä asioista. Keräämme keskusteluista palautetta toiminnastamme. Vanhempainillassa olemme jakaneet alle kolmevuotiaiden ryhmän vanhemmille lomakkeet, joihin vanhemmat ovat saaneet rauhassa kirjoittaa toiveitaan, lasten lempileikkejä sekä yleistä palatetta sekä ryhmämme että koko päiväkodin toiminnasta. Näin vanhemmat ovat päässeet osalliseksi muun muassa toiminnan suunnitteluun.

Pidämme tärkeänä päiväkodin juhlien sekä erilaisten teemapäivien järjestämistä, joihin vanhemmat voivat osallistua. Yhteiset juhlat ja yhdessä tekeminen vahvistavat yhteisöllisyyttä sekä luovat mukavia muistoja päiväkotivuosista.

### **Kasvatusyhteistyön käytänteet (aik. kasvatuskumppanuus)**

Kasvatusyhteistyö on edellytys luottamuksellisen ja hyvän suhteen syntymiselle lapsen vanhempien ja kasvatushenkilöstön välillä. Ennen hoitosuhteen alkua päiväkodin johtaja ja lapsen huoltajat tapaavat ja keskustelevat päiväkodin käytänteistä sekä vanhempien toiveista ja muista lapseen liittyvistä asioista. Lisäksi sovitaan lapsen tutustumiskäynnit päiväkotiin. Vanhempien kanssa keskusteleminen ja kuulumisten vaihtaminen on erityisen tärkeää hoitosuhteen alussa ja luo hyvän pohjan tärkeälle kasvatusyhteistyölle. Pienessä päiväkodissamme kaikki aikuiset tulevat nopeasti tutuksi lapsille ja heidän vanhemmilleen. Yksi vahvuksistamme onkin vahva yhteisöllisyys ja "kaikki kasvattavat kaikkia"-toimintamalli. Ryhmän lastentarhanopettaja käyvät lapsen Vasu-keskustelut vanhempien kanssa. Lapset puheeksi -keskustelua tarjotaan kaikille halukkaille sekä tarpeen mukaan esitetään mahdollisuutta perheille, jos lapsesta on herännyt huoli päiväkodissa.

### **Pedagogisen havainnoinnin ja dokumentoinnin käytänteet**

Havainnointi on päiväkotityössä jatkuvaa (leikkitaidot, motoriikka, omatoimisuus, tunnetaidot jne...). Päivittäin kirjaamme infolappuun huomioita lapsen päivästä, lappu toimii muistin tukena iltapäiväulkoilussa lasten kotiinlähtötilanteessa. Tiimeillä on viikoittain suunnitteluajat, joiden yhteydessä kirjataan havaintoja oman ryhmän lapsista. Havaintovihko on kaikkien täytettävissä, eli siihen voi jokainen aikuinen ryhmästä riippumatta lisätä tärkeiksi näkemiään asioita kunkin lapsen kehitykseen liittyen. Vihkoa käydään läpi kuukausittain viikkopalaverissa. Viikkopalaverissa otamme myös esiin, jos jonkin lapsen kohdalla on herännyt erityistä iloa tai huolta.

Jokaisella lapsella on omakansio, johon keräämme askarteluja ja piirrustuksia. Kuvaamme lapsia erilaisissa tilanteissa esim. retkillä ja teemapäivinä. Kuvat tallennetaan tietokoneelle ja osa niistä tulostetaan lasten ja aikuisten katseltavaksi yhteisiin tiloihin.

### **Yksikön arvioinnin käytänteet toimintavuoden aikana**

Toiminnan arviointia teemme viikkopalaverissa, joissa mietimme usein arjen eri hetkien toimivuutta ja mahdollisia parannusehdotuksia. Kaikki keskustelut ja sopimukset kirjataan palaverivihkoon. Toimintakauden ja vuoden alussa pidettävissä suunnittelupalaverissa mietimme tarkemmin päiväkodin arvoja sekä arkea ja arvioimme niiden kautta toimintaamme. Osallistumme kaupungin yhteisiin arviointeihin, mikäli sellaisia on tarjolla.

Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

laadittu/päivitetty 29/10/2018

Pelastussuunnitelma

laadittu/päivitetty 29/10/2018

Kestävän kehityksen ohjelma

päivitetty 29/10/2018

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

laadittu/päivitetty 29/10/2018